

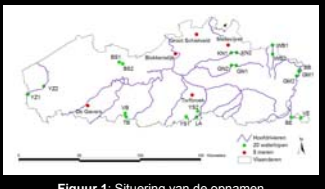
Is 'goed' voor Nederland ook 'goed' voor Vlaanderen?

Een eerste vergelijking van de Nederlandse en Vlaamse KRW-beoordelingsmethoden voor macrofyten aan de hand van Vlaamse wateren

An Leyssen, Luc Denys, Jo Packet, Peter Adriaens & An Hendrickx
 Instituut voor Natuurbehoud, Kliniekstraat 25, 1070 Brussel

Opzet

Aan de hand van in 2004 gemaakte opnamen zijn de uitkomsten vergeleken van de Nederlandse en Vlaamse beoordelingsmethoden voor macrofyten in 13 stromende en 5 stilstaande wateren (figuur 1). Hierbij kwamen uiteenlopende watertypen aan bod. Voor waterlopen zijn 100 m trajecten opgenomen (incl. beide oevers), waarvan soms 2 in eenzelfde waterloop (20 trajecten); bij 'meren' is het volledige wateroppervlak en de oever in rekening gebracht.

Figuur 1: Situering van de opnamen.

Resultaten

De watertyping en een synopsis van de samenstelling van de watervegetatie worden getoond in tabel 2, evenals het kwaliteitsoordeel volgens beide methoden. Op 6 van de 25 locaties scoort de Nederlandse methode minstens één klasse hoger dan de Vlaamse methode, op 8 locaties scoort de Vlaamse methode een klasse hoger dan de Nederlandse. Op 11 locaties, waarvan 10 in waterlopen, wordt geen klasseverschil vastgesteld.

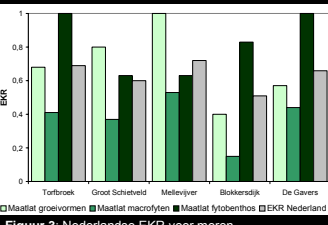
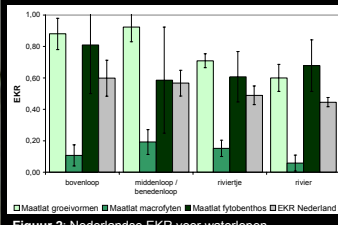
Tabel 2: Typering en synopsis van de samenstelling van de watervegetatie.

	Nederland	Vlaanderen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Macrofyten																											
Fyobenthos																											

1. De ene maatlat/score is de andere niet...

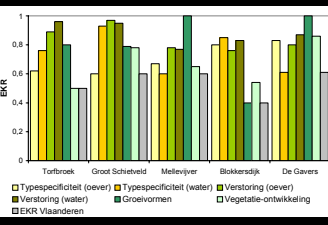
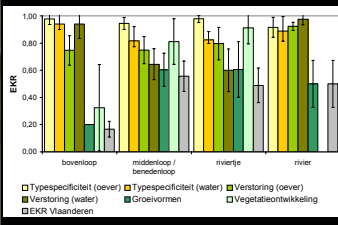
De Nederlandse methode

Figuren 2 en 3 tonen de uitkomsten voor de deelmaatlaten bij de waterlopen (gegroepeerd volgens afmetingen) en de 'meren'. De maatlat macrofyten scoort altijd merklijk slechter dan de drie overige maatlaten. Door het rekenkundig uitmiddelen worden de lage macrofyten scores uitgevlakt door aanzienlijk hogere scores voor groeivormen en fyobenthos.

De Vlaamse methode

Figuren 4 en 5 tonen de scores voor de waterlopen en de 'meren'. Bij de waterlopen is vooral de verscheidenheid aan groeivormen doorslaggevend, maar ook de indicatie voor verontreiniging weegt sterk door bij grotere beken en kleinere riviertjes. Bij de meren is de verscheidenheid veel groter - vrijwel elk aspect kan hier het eindoordeel bepalen.

Waarom verschillen de Vlaamse en Nederlandse beoordeling?

De Vlaamse werkwijze wordt meer volledig beschreven in de hand-outs; de voornaamste verschillenpunten zijn:

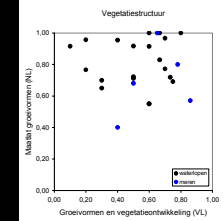
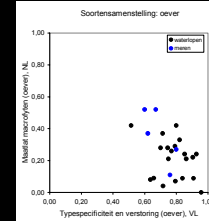
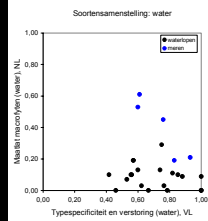
- De Nederlandse beoordeling maakt gebruik van 3 maatlaten - de Vlaamse van 4 of, bij bepaalde watertypen, 3 deelscores voor de watervegetatie en 2 scores voor de oevervegetatie, die elk afzonderlijk als een EKR zijn opgevat (tabel 1).
- In Vlaanderen geldt 'one out - all out' voor het bepalen van de uiteindelijke EKR (= de laagste deel-EKR).
- Eerder beperkte soortenlijsten in Nederland; alle hydrofyten en freatofyten in Vlaanderen, aangevuld met enkele niet-freatofyten.
- Het Nederlandse beoordelingsstelsel voorziet in een uitmiddeling van de maatlat scores macrofyten en fyobenthos, terwijl in Vlaanderen de twee EKR's apart beschouwd zullen worden.

Tabel 1: Schematisch overzicht van de Nederlandse en Vlaamse beoordelingsmethoden.

Maatlat	Nederland		Score	Vlaanderen	
	Deelmaatlat	oever		Deelscore	oever
Macrofyten en Fyobenthos	Soortensamenstelling macrofyten		Macrofyten	Typespecifieke soortensamenstelling	water
		Abundantie Groeivormen (SNEFKO)		Aandeel verstoringsindicatoren	oever
	Soortensamenstelling fyobenthos		Fyobenthos	Diversiteit groeivormen	water
				Abundantie ondergedoken vegetatie	
				(in ontwikkeling)	

2. Andere klemtonen, ongelijke uitkomst...

Figuren 6 tot 9 tonen het verband tussen de Nederlandse en de Vlaamse waarderingen van macrofytensoortensamenstelling en vegetatiestructuur, evenals van beide aspecten samen.

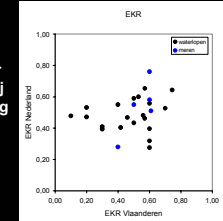

Figuur 6: Soortensamenstelling (water).

Figuur 7: Soortensamenstelling (oever).

Figuur 8: Vegetatiestructuur.

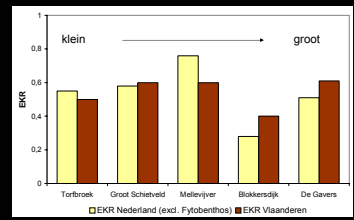
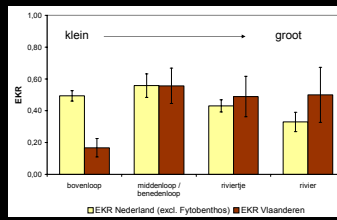
De soortensamenstelling wordt met de Nederlandse methode opmerkelijk lager gewaardeerd. Mogelijk volgt dit uit de beperkte soortenlijst per type die in Nederland gebruikt wordt; als minder soorten worden aangetroffen, zal de maatlat vlogger laag uitvallen. De vegetatiestructuur scoort echter positiever bij de Nederlandse dan bij de Vlaamse beoordeling. De beoordeling van macrofyten blijkt een bredere spreiding te vertonen volgens de Vlaamse methode; onderling is er vaak weinig overeenkomst tussen EKR-waarden.

Figuur 9: EKR.

3. Grote en kleine wateren: de lat even hoog?

Figuren 10 en 11 geven de eindbeoordeling weer volgens de grootte van het water en zonder met het fyobenthosoordeel rekening te houden. Bovenlopen worden volgens de Nederlandse methode gunstiger beoordeeld dan met de Vlaamse. De middenlopen / benedenlopen krijgen gelijkaardige EKR's. Voor de riviertjes en rivieren is de Nederlandse EKR lager dan de Vlaamse. Bij de meren zijn de verschillen kleiner. Mogelijk scoren grote plassen volgens de Nederlandse werkwijze wel iets lager dan met de Vlaamse beoordeling.

Figuur 10: Eindbeoordeling van de macrofyten in waterlopen.

Figuur 11: Eindbeoordeling van de macrofyten in plassen.

Besluit

Bij deze beoordelingen is voor de waterlopen niet het hele waterlichaam beschouwd, zodat de resultaten wellicht niet goed weergeven hoe de Nederlandse beoordeling hier uiteindelijk zal uitpakken; in beide regio's zal anders omgegaan worden met de schaal waarop macrofyten beoordeeld worden. Toch zijn er enkele vaststellingen die de aandacht trekken:

- Bij de Nederlandse beoordeling is de maatlat macrofyten voor deze opnamen steeds de slechtst scorende. Door de uitmiddeling met de maatlat groeivormen en de maatlat fyobenthos gaat dit kritisch aspect geheel verloren.
- Beide methoden leggen duidelijk andere klemtonen, hetzij op vegetatiesamenstelling (NL) dan wel op structuur (VL). Ook hun gevoeligheid lijkt anders.
- Het 'verwachtingspatroon' lijkt soms te verschillen naargelang het kleinere of grote systemen betreft.
- Meren worden veel meer overeenkomstig beoordeeld dan waterlopen.